

[Birgith Mogensen]

første lønmodtager. Det vil være en lille håndsækning til de mindre virksomheder.

Tinning (VS):

Vi ville da være helt tilfredse med et princip, der byggede på, at hver gang man tog 160 mill. kr. fra arbejdsgiverne, tog man noget i samme stil fra de svageste stillede; det ville være et kæmpefremskridt i forhold til det, der foregår i dag. Besparelserne på de svageste stillede er jo noget mere omfattende end de 160 mill. kr., som det drejer sig om her.

Derudover vil jeg sige, at jeg for så vidt kan være enig med fru Mette Groes i, at der kunne være grund til at kigge på alt dette her i sammenhæng. Det ville vi også gerne være med til, men det skal dog ikke afholde os fra at stemme for denne lille begrænsede del af hele problemområdet. Det, det drejer sig om, er jo simpelt hen at pålægge arbejdsgiverne at betale en lille smule mere end det, de gør i forvejen, og det ser vi da meget gerne.

Arne Bjerregaard (KrF):

I den givne situation kan vi anbefale forslaget.

Pia Kjærsgaard (FP):

Dette er et reguleringsforslag fra socialministeren, der skal give en merindtægt på ca. 160 mill. kr. i 1985 og 1986. Hvor skal pengene så komme fra denne gang? De skal komme fra arbejdsgiverne, der endnu en gang skal holde for med udbetaling af penge. Det er ikke ligefrem det, erhvervslivet er mest tilfreds med; de ønsker at gøre produktionen mere konkurrencedygtig, men det kniber jo gevaldigt, når regeringen hele tiden skal have flere penge. Socialministeren har endda været så forudseende, at hun har taget højde for, at der nok ikke vil ske nogen ændringer af bidragene i de kommende år. Det skulle være grunden til, at man forhøjer bidraget med over 300 pct., og så må man ellers gætte sig til, hvornår socialministeren forventer at der igen skal reguleres opad; for nedad kan man vel ikke tænke sig at gøre det. Desværre vil regeringen ikke foretage de nødvendige besparelser andre steder, så arbejdsgiverne slap fri for denne ekstra regning.

Det ligger fast, at fremskridtspartiet ikke kan tilslutte sig dette forslag.

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Jeg vil gerne sige mange tak for den velvillige tilslutning til det lovforslag, jeg har fremsat. Jeg vil benytte anledningen til at oplyse, at der mellem socialministeriet og arbejdsministeriet netop er nogle drøftelser i gang med henblik på den fælles opkrævning, vi har af de forskellige arbejdsgiverbidrag, således at der kunne blive tale om nogle generelle forenklinger for arbejdsgiverne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 60:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændring af betaling for ophold i daginstitution).

Af Erik B. Smith (S) m.fl.
(Fremsat 13/11 84).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Ifølge forslaget ville den enkelte kommunalbestyrelse efter bistandslovens bestemmelser få hjælp til at yde tilskud, således at forældrebetaling til daginstitutioner nedsættes eller bortfalder for visse indkomstgrupper. I dag er det sådan, rent juridisk, at en række kommuner i henhold til den såkaldte kommunalfuldmagt efter en uensartet praksis yder nogle ekstraordinære kommunale tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen.

[Socialministeren]

Det vil sige, at der ikke er tale om tilskud efter bistandsloven, og de tilskud, der ydes med ensartede beløb, der er nævnt i begrundelsen til lovforslaget, er ikke refusionsberettigede. De udgifter, der i dag er tale om på det område, andrager 513 mill. kr.

Med den formulering, socialdemokratiet har givet sit forslag, vil det betyde, at de kommunale tilskud bliver refusionsberettigede, og der vil derfor med de gældende finansieringsregler blive tale om nogle statslige merudgifter.

Jeg har forståelse for ønsket om, at det tilstræbes, at der ikke i vidt omfang ydes betydelige offentlige tilskud til udgifter ved dagforanstaltninger til familier, der må siges at have betydelige indkomster.

Det hører imidlertid med i billedet af behovet for overhovedet at yde særlige tilskud til nedsættelse af daginstitutionsbetalingen, at reglerne i socialministeriets bekendtgørelse om de økonomiske fripladser blev forbedret i 1983. Betalingen bliver nu nedsat for familier med indkomster op til 135.000 kr.

Hvis det forslag, socialdemokratiet har fremsat her, bliver vedtaget, må man også se i øjnene, at man vil få en lang række samspilsproblemer ud over dem, man har i dag, altså det problem, som folketetinget jo ofte har beskæftiget sig med, at det ikke kan betale sig, hvis éns indkomst stiger. Man vil ramme familier i indtægtsintervaller, hvor stigende skatter og bortfald af børnetilskud bevirker, at der så netop bliver meget lidt tilbage af ekstra indtjening.

Dette forslag vil være en overbygning på de regler, vi i dag har, og jeg må afvise forslaget bl.a. under henvisning til det, jeg sagde indledningsvis om merudgifterne for staten.

Hanne Severinsen (V):

Venstre kan ikke tilslutte sig forslaget. Regeringen har allerede forhøjet fripladsgrænserne, og før det fandt sted, kunne man måske have overvejet det foreliggende lovforslag, men også ud fra et retsprincip er det bedre med ensartede regler. Desuden kan man sige, som også socialministeren påpegede, at dette forslag faktisk opfordrer til refusionstænkning, fordi man pludselig får tilskuddet ind under bistandsloven og derfor kan få statslig refusion. Også hvad angår samspilsproblemerne, mener vi, at der er sto-

re problemer med forslaget, så vi kan ikke anbefale det.

Merete Aarup (KF):

Den konservative gruppe ønsker at hjælpe børnefamilierne. Med det lovforslag, socialdemokratiet har fremsat, ønsker man at nedsætte eller lade bortfalde betaling på daginstitutionerne under hensyn til forældrenes økonomiske forhold. De nugældende fripladsregler, der fik gyldighed fra januar 1984, opfatter vi som en klar forbedring i forhold til de gamle regler. Her kommer et vigtigt forhold i betragtning, nemlig at der er tale om den skattepligtige indtægt. Det er rigtigt, at kommunerne har mulighed for takstnedsættelse med det nuværende regelsæt; det er ret begrænset, og det gælder alle indkomstgrupper, idet det jo er institutionspladsen som sådan, der kan laves en takstnedsættelse på, og ikke forskellige indkomstgrupper, ud over hvad fripladsreglerne giver mulighed for. Beløbet til takstnedsættelsen er som bekendt ikke refusionsberettiget, hvormod udgiften til fripladsen er det.

De nuværende regler giver i realiteten mulighed for at gøre daginstitutionspladserne gratis, idet der i regelsættet kun er angivet en øvre grænse for, hvad forældrene må betale i de forskellige institutionstyper.

At det i givet fald vil blive en rent kommunal udgift, er noget helt andet. Det tillokkende ved lovforslaget kunne være, at der laves en lokalt mere selektiv politik på betalingsområdet; eksempelvis kunne man beslutte sig til lokalt at anvende beløb til takstnedsættelse til billiggørelse for de dårligst stillede grupper. Der vil så her være tale om en styrkelse af den kommunale selvbestemmelse i forhold til det nuværende regelsæt.

Men ulemperne ved forslaget er først og fremmest, at der uundgåeligt vil ske en kommunal fordyrelse af daginstitutionsområdet. Dette vil fremkomme, fordi en selvfinansiering af en nedsat betaling for visse indkomstgrupper vil forudsætte, at der skal gennemføres meget voldsomme takststigninger for andre grupper. Eksempelvis betales der i dag ca. 500 kr. i takstnedsættelse de fleste steder for en vuggestueplads. Såfremt der skal skaffes finansiering for betalingsnedsættelse for svagere indkomstgrupper, skal prisen for en vuggestueplads således forhøjes med de før-

[Merete Aarup]

nævnte 500 kr., hvilket nok i sig selv er en temmelig urealistisk forestilling.

Man må således konkludere, at den praktiske realisering af forslaget idé om takstnedsættelser for de svage grupper, ud over hvad fripladsreglerne kan give, uundgåeligt vil give forøgede kommunale udgifter og vel at mærke udgifter, der ikke kan søges statsrefusion til eller delvis dækning af.

Endelig skal jeg nævne, at de vanskeligheder, kommunerne i forvejen har med den skattepligtige indkomst som beregningsgrundlag for friplads, vil blive yderligere forstærket, såfremt man laver en lokal overbygning på fripladsreglerne, hvor begge dele nødvendigvis må hvile på skattepligtig indtægt.

Den konservative folketingsgruppe afviser derfor dette lovforslag.

Agerschou (SF):

Lad mig sige med det samme, at vi i SF ikke er udpræget begejstrede for dette forslag fra socialdemokratiet. Vi har lagt mærke til, at socialdemokratiet på det sociale område er meget aktivt her i efteråret, og det synes vi er godt. Men vi mener, det er meget små lapper hist og pist, socialdemokratiet beskæftiger sig med. Vi har faktisk svært ved at se nogen egentlig linje bagved. Men der er dog et flertal i SFs folketingsgruppe, der mener, at der ligger god vilje bag socialdemokratiets initiativer.

Når vi har svært ved at opvise den helt store begejstring for dette forslag, hænger det sammen med SFs syn på daginstitutioner. Vi mener, at daginstitutioner bør være et tilbud til børn – til alle børn – på samme måde, som folkeskolen er et tilbud til børn, og derfor mener vi også, at daginstitutioner skal være gratis for forældrene. Det ved vi godt ikke er og aldrig har været den herskende opfattelse. Den herskende opfattelse har tværtimod været, at daginstitutioner er en slags social ydelse, et sted, hvor børnene anbringes, mens forældrene producerer, men det har som sagt aldrig været SFs opfattelse.

Vi synes faktisk, at forslaget fra socialdemokratiet yderligere cementerer, at daginstitutioner er en social ydelse. Det er meningen med forslaget at give kommuner mulighed for at lette forældrebetalingen for de laveste indtægtsgupper, og vi er enige i, at forældrebeta-

betalingen bør lattes for de laveste indtægtsgupper. Vi synes bare, at der er andre og bedre måder at gøre det på, f.eks. ved at hæve fripladsgrænserne.

Som sagt er vi uden den store begejstring, men ikke ganske afvisende.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Da fru Aase Olesen ikke kan være til stede, skal jeg oplyse, at det radikale venstre er enig i, at netop betalingsforholdene for daginstitutioner bør være et kommunalt anliggende. Det vil sige, at kommunerne bør have mulighed for selv at fastsætte priser og fripladsbetingelser, men det indebærer rigt nok også, at konsekvensen skal være en kommunal udgift, det vil sige, at den øgede udgift for kommunen ikke skal kunne gøres til genstand for refusion. Det falder vel i øvrigt i tråd med socialministerens tanker om at omlægge visse socialrefusioner til bloktilskud og herunder gøre børneoplysningsområdet til en kommunal udgift.

Det radikale venstre er således ikke enig i forslaget i dets nuværende udformning, men vil naturligvis i udvalget gerne drøfte forslaget efter vore principper for en løsning.

Birgith Mogensen (CD):

I en nedskæringsstid, hvor alle må vise tilbageholdenhed, kan jeg godt forstå, det er fristende at fremsætte dette lovforslag, for hvilke kommuner vil ikke være interesserede i at bringe daginstitutionspriserne ned for visse indkomstgrupper, når bare staten refunderer udgiften?

Daginstitutionspriserne er et ømtåligt emne. Alle vil helst have deres børn passet gratis, men så langt rækker vores velfærd ikke, og spørgsmålet er, om den skal det.

Jeg har stor sympati for, at forældrebetalingen nedsættes eller bortfalder for visse indkomstgrupper. Det er CDs klare opfattelse, at vi skal hjælpe de mennesker, der har behov og virkelig trænger, i stedet for at hjælpe alle lidt.

For mig at se har vi for store forskelle i forældrebetalingerne de enkelte kommuner imellem. Mon ikke man på en eller anden måde kunne finde ud af en ordening? Nogle kommuner giver jo et, hvad jeg vil kalde ekstra kommunalt tilskud til at bringe priserne ned. Andre kommuner har ren forældrebeta-

[Birgith Mogensen]

ling, og på det seneste har jeg set, at en nordsjællandsk kommune indfører det princip ud til den yderste konsekvens og lader forældrebetalingen afhænge af de enkelte institutioner i kommunen. Det er nok betænkeligt, især hvis der er tilknyttet støttepædagoger til nogle institutioner, for det hæver prisen, og så vælger forældrene en anden institution.

CD må afvise dette forslag. Det vil betyde en merudgift for staten, og det er der ikke penge til i øjeblikket.

Tinning (VS):

Heller ikke hos VS udløste fremkomsten af dette lovforslag den helt voldsomme, overstrømmende begejstring. Det er i øvrigt sjældent, at sådan en udløses af noget fra socialdemokratiet hos os. Ikke desto mindre kan vi sige helt klart, at vi synes, det ville være et fremskridt at vedtage dette lovforslag. Dels synes vi, det er udmærket, at kommunalbestyrelsen får mulighed for at tage lidt mere højde for de lokale forhold i forbindelse med fastsættelsen af betalingen for daginstitutionsoophold, dels synes vi, det er helt fint, at der måske er nogle flere, der rent økonomisk får lidt lettere ved at gøre brug af daginstitutionerne.

Man kan selvfølgelig helt i tråd med VS' politik sige, at dette her i virkeligheden bør være et gratis socialpædagogisk tilbud, og derfor er vi ikke specielt begejstrede for noget som helst andet. Ikke desto mindre ser vi dette lovforslag som et skridt i den rigtige retning, og vi ved jo, at det ind imellem kan være nødvendigt at tage ét skridt ad gangen fremfor at forsøge et langt hop, som alligevel ikke lykkes.

Arne Bjerregaard (KrF):

Kommunerne kan jo give tilskud til forældrebetaling – ganske vist generelt – og vi finder det ikke i øjeblikket rimeligt at give yderligere nedsættelse, i hvert fald ikke når den skal være refusionsberettiget.

Vi er klar over, at der i visse situationer kunne være behov for en mere varieret tilskudsordning, og at en sådan i mange tilfælde kunne være mere retfærdig, såfremt ikke andre fordelingsmæssige faktorer spillede ind. Men det er jo en kendsgerning, at der er flere fordelingsmæssige faktorer, som spiller

ind, og som gør, at hvor man umiddelbart kunne synes, det ville være rimeligt at give en nedsættelse, bevirker det faktisk, at andre – hvor man ikke synes, det er rimeligt – får ringere vilkår generelt set end dem, man sætter det ned for.

Derfor må jeg gentage, som jeg har sagt så mange gange, at før vi laver en, jeg havde nær sagt ordentlig sociallovgivning med det rigtige fordelingsmæssige indhold, er det simpelt hen nødvendigt, at vi laver et stringent skattesystem, som ikke har disse indgribende fordelingsmæssige instrumenter i sig. Først i den situation, hvor skattesystemet er stringent, kan vi gennemføre et socialt system, som virkelig tager hensyn til de reelt svage. I øjeblikket vil vi se mangfoldige gange, at de sociale ydelser, vi mener vi skal give, netop gives til dem, som i grunden ikke har det behov, fordi de forskellige fordelingsmæssige faktorer griber ind i hinanden.

Også på denne baggrund må vi afvise forslaget, men når vi har gennemført et ordentligt skattesystem, kan vi snakke om sagerne igen.

Pia Kjærsgaard (FP):

Dette forslag fra socialdemokratiet viser, hvordan socialdemokraterne opfatter det begreb, hr. Svend Auken på et tidspunkt har kaldt Overdanmark og Underdanmark. Overdanmark er dem med indkomster over 135.000 kr., og Underdanmark er dem med indkomster under 135.000 kr. Således står der at læse i dette lovforslag fra socialdemokratiet, som ønsker, at kommunalbestyrelser skal have mulighed for indgreb over for indkomstgrupper af forskellig størrelse.

Det er et forslag, fremskridtspartiet ikke kan støtte. Vi ser derimod frem til den dag, da alle betaler, hvad det koster at få et barn passet i en daginstitution, men det kræver en omlægning af vort skattesystem, og da vi ikke diskuterer det i dag, skal jeg kun sige fra på fremskridtspartiets vegne.

Mette Groes (S):

Når vi ønsker at ændre reglerne for betaling for ophold i dagsinstitution, skyldes det, at vi ved, at mange forældre afholder sig fra at sende deres børn i daginstitution, alene fordi det er for dyrt for dem, det viser de undersøgelser, børnekommissionens betænk-

[Mette Groes]

ning om småbørn, daginstitutioner og dagpleje bygger på.

Det er børnekommissionens og også vor opfattelse, at ophold i daginstitution burde være gratis akkurat på samme måde, som det er for skolegangens vedkommende. Børns behov for samvær med andre børn og voksne end dem, der hører til familien, er almindeligt anerkendt, så alene af pædagogiske grunde ville det være udmærket at billiggøre pasningsmulighederne.

Når vi i dette forslag ikke går så vidt, skyldes det alene, at det ville være vanskeligt at få politisk flertal for det. Derimod finder vi det rigtigt at foreslå, at de højeste husstandsindkomster skal yde en vis forældrebetaling, mens daginstitutionsoophold bliver gratis for de lavere indkomster.

Fru Mette Aarup indvender, at regeringen har lempet forældrebetalingsreglerne, og det er da også rigtigt, men det, man gjorde, var at give indkomster mellem 80.000 og 135.000 kr. mulighed for friplads. Man hævdede altså den øvre grænse for fripladsandel i stedet for at hæve den nedre. Resultatet er, at man nu skal have en indtægt på under 80.000 kr. for at få friplads, og så lidt er der simpelt hen ingen der tjener i dag, og da slet ikke ægtepar. Vort forslag åbner derimod for, at kommunerne kan bestemme, at der skal ske nedsettelse eller bortfald af betalingen under hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

Fordelen ved dette forslag er, at kommunalbestyrelsen får hjemmel til at nedbringe eller helt ophæve betalingen for ophold i daginstitution for visse indkomstgrupper. I dag skal det ske for alle.

Alle undersøgelser af daginstitutionsforshold bekræfter, at børnene her får en mulighed for at udvikle særlige sociale færdigheder. Alle undersøgelser af forældreønsker viser, at de er tryggest ved, at børnene bringes i daginstitution, og langt foretrækker dette fremfor forskellige private ordninger, herunder dagpleje. Børnene er altså godt tjent med et godt fungerende daginstitutionssystem, og det er forældrene også.

Vi ved også, at det er af afgørende betydning for kvinders mulighed for at tage arbejde og være til rådighed for arbejdsmarkedet, at der er mulighed for en daginstitutionsplads. Pladserne skal altså være til stede, og de skal være til at betale. Det er de ikke i dag, og det er særlig eneforsørgere og lavind-

komstfamilier, der har svært ved at klare denne udgift.

Vi håber, at det under udvalgsbearbejdelsen af dette forslag vil lykkes at skabe flertal for det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 61:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse.

Af Erik B. Smith (S) m.fl.

(Fremsat 13/11 84).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Efter dette forslag fra socialdemokratiet skal enlige forsørgeres samliv med en anden først få betydning for ydelserne efter børnetilskudsloven efter ét års samliv, og det vil sige, at retten til forhøjet og ekstra børnetilskud først skal fortæbes efter ét års samliv, ligesom ungdomsydelsen først efter ét års samliv skal beregnes på grundlag af husstandsindkomsten.

Det kunne umiddelbart se vældig fornuftigt ud, men hvad vil konsekvensen være? Den vil være yderligere en kontrol over for den enkelte. Som det er i dag, indhenter man oplysninger fra forældremyndighedens indehaver for at kunne tage stilling til, om vedkommende er enlig forsørger eller har etableret et samlivsforhold, og det er afgørende for, om der kan udbetales forhøjet børnetilskud.